

נכחה של ילדה בת שלוש

אל מול מצב מוסרי עולמי מתדרדר, עומדות נשים ובנות יהודיות,
להן שליחות מיוחדת להאיר את החושך.
על מבצע הדלקת נרות שבת שייסד הרבי מליובאוויטש

חוברת למרצה

תובנות לחיים

טעימה מתורתו של הרבי

פרשת חיי שרה

THE
SHLUCHIM
OFFICE

לזכות הרב יוסף וזוגתו מרת יעל ומשפחתם שיחיו מיכאל שוילי

לתרומה ולהקדשת שיעור לחץ כאן

או סרוק את הברקוד

לפרטים נוספים צור קשר באימייל INFO@JEWISHINSIGHTS.ORG
להורדת מערכי שיעור נוספים בקרו באתר WWW.JEWISHINSIGHTS.ORG

עימוד | מוסי וולוסוב
אתר אינטרנט | יובל כץ וישראל ויסוצקי
אדמיניסטרציה | לוי שמטוב

ועדה מייעצת
הרב אשר דערן - קייפ-טאון, דרום אפריקה
הרב מנדי גרליצקי - תל אביב, ישראל
הרב לוי גרינברג - אלפטון, טקסס
הרב דוד גולדברג - סאו פאולו, ברזיל
הרב לוי שייקביץ - כפר חב"ד, ישראל
הרב מנדי גרינברג - טווינסבורג, אוהיו
הרב שמואל פרידמן - ב. בלנקה, ארגנטינה
הרב יוסף יצחק בלוי - כינרת, ישראל
הרב חיים דרוקמן - לוצרן, שווייץ

ספרדית
תרגום ועריכה | הרב רפי טוויל

צרפתית
תרגום ועריכה | הרב יאיר אלבז
הגהה | ש. אלבז
עימוד | לוי אלבז

פורטוגזית
תרגום | מר יצחק דיין
עריכה | הרב ישעי' דיין
עימוד | מייק קטן

רוסית
תרגום ועריכה | הרב אלכסנדר גרישין
עימוד | ת. וולף

משרד השלוחים
י"ר | הרב גדליה שמטוב
כיתוח | הרב מנדי שמטוב

עורכים
הרב אברהם גרינברג
הרב זושא גרינברג
משתתף בעריכה | הרב שלום בער חזן

עברית
עריכה לשונית | הרב לוי שייקביץ
הגהה | הרב מנחם וילהלם

אנגלית
תרגום ועריכה | הרב מענדל סופער
הגהה | הרב מענדל לברטוב

נסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד הולצברג
שלוחי הרבי במומבאי, הודו

© Published and Copyright 2024 by
Shluchim Office International

תוכן השיעור

א. מבצע נש"ק – נרות שבת קודש.....5

יהודים השתדלו מאז ומתמיד להרבות אור בחייהם. לנשים יש שליחות מיוחדת בעניין, שכן הן מדליקות נרות שבת ומאירות את הבית.

בשולחן ערוך ישנם שתי טעמים להדלקת נרות שבת: שלום בית ועונג שבת, ומודגש שהמצווה מוטלת בעיקר על הנשים. (מקור 1).

אומר הרבי: בשל התגברות החושך לאחרונה, על יהודים להוסיף באור, ולהתחיל בבית פנימה – בהדלקת נרות שבת. ההוספה תתבטא בכך שלא רק הנשים הנשואות, אלא כל בנות הבית החל מגיל חינוך, ידליקו נרות שבת.

סיבה נוספת לחשיבות הדלקת נרות על ידי בנות צעירות, שהעובדה שהן מדליקות תשפיע גם על אימוניהן שעדיין לא מדליקות, להצטרף גם הן למצווה.

ב. הוכחה מהחומש.....9

בפרשתנו אנו קוראים על סופה המוצלח של שליחות אליעזר עבד אברהם, להביא ליצחק שידוך: "וַיִּבְרָא יִצְחָק הָאֱלֹהִים שְׁרָה אִמּוֹ". מצטט רש"י מהמדרש, שכאשר שרבה נכנסה לאוהל שרה, חזרו שלושה ניסים שקרו בזכות שרה ואבדו כשנפטרה: ענן מעל האוהל, ברכה בעיסה, והנר שדולק משבת לשבת (מקור 3), וזה הוכיח ליצחק שרבה היא זו המתאימה להיות אשתו.

מכאן עולה, שעוד לפני חתונתה ליצחק, רבה אימנו הדליקה נרות שבת! כך עולה מסדר הפסוק, שבתחילה נכנסה לאוהל ונס הנרות חזר ("וַיִּבְרָא יִצְחָק הָאֱלֹהִים - והוא ראה שהיא כמו - שְׁרָה אִמּוֹ"), ואחר כך נישאו ("וַיִּקַּח אֶת-רַבֶּקָה וַתְּהִי-לוֹ לְאִשָּׁה").

הגם שעל פי דין, על הגבר להדליק נרות כשאין אשה בבית, ואם כן, אברהם ויצחק כבר הדליקו נרות בעצמם, בכל זאת רבה לא הסתפקה בכך והדליקה בעצמה.

ההוראה מכך: גם כאשר בבית יש מישהי מבוגרת שמדליקה נרות, על הילדה להדליק נרות גם היא, בדיוק כפי שנהגה רבה.

רואים אנו כאן עניין נפלא נוסף: למרות העובדה שאברהם הדליק בעצמו נרות שבת מאז פטירת שרה, אצלו לא התרחש הנס, והנס התקיים דווקא כשרה ורבה הדליקו נרות.

הסיבה לכך שהנס התרחש דווקא בהדלקת הנרות של הנשים, היא משום שזהו תפקיד ושליחות האשה לנהל את הבית ולהאיר אותו, ולכן דווקא אצלן התרחש הנס שהאיר את הבית במשך כל השבוע.

עוד בראשית שנות נשיאותו החל הרבי לעסוק בלהט בהפצת היהדות ומעיינות החסידות, כשעל דגלו חרט את סיסמת "ופרצת".

בהמשך יזם הרבי "מבצעים" מיוחדים כדי לעורר יהודים בקיום מצוות מעשיות מסוימות. מבצעים אלו – "מצוות כלליות" שאותן יש לקיים בהידור רב ובזריזות גדולה יותר מאשר כל מצווה אחרת – נבחרו בקפידה על ידי הרבי, כי קיום המצוות הללו על ידי כל יהודי נוגע לכל יהודי בפרט ולכל עם ישראל בכלל.

הראשון היה "מבצע תפילין", עליו הכריז הרבי לקראת מלחמת ששת הימים בשנת תשכ"ז, כסגולה להצלת יהודי ארץ הקודש. כמה שנים לאחר מכן, בשנת תשל"א, הכריז הרבי על "מבצע תורה".

במהלך שנת תשל"ד הכריז הרבי על המבצעים: "מזוזה", "צדקה", ו"בית מלא ספרים". לקראת סיום השנה, כשבוע לפני תחילת השנה החדשה, מסר הרבי שיחה מיוחדת לנשים, במהלכה הכריז על מבצע חדש – "נרות שבת קודש".

בשיעור שלפנינו נלמד את השיחה בה הרבי הסביר את הרקע למבצע ומדוע הוא כה חשוב.

השיעור לפרשת חיי שרה

משיחת יום ד' פ' נצבים, כ"ד אלול, ה'תשל"ד, הנחה בלתי מוגה
לעסקניות של ישיבת "תומכי-תמימים" ו"בית רבקה" תחינה
תורת מנחם, כרך ע"ז עמוד 293

ומשיחת כ"ף מרחשון ה'תשל"ה, הנחה בלתי מוגה
שיחות קודש ה'תשל"ה, כרך א', עמוד 140 [בתרגום המערכת]
ולקוטי שיחות חלק ט"ו חיי שרה ג'

ומשיחת ו' תשרי, התשל"ו, הנחה בלתי מוגה
תורת מנחם כרך פ"ב עמוד 48

ה'הנחה' ברשות הוצאת קה"ת, ובאדיבות 'ועד הנחות בלה"ק'. תודתנו נתונה להם על כך.

א. מבצע נש"ק – נרות שבת קודש

<< הרבי

אור

לתלמיד
עמ' 3

מכיון שמזמן לזמן משתנים העיתים, משתנות השנים, ומצב העולם משתנה - ברצוני להעלות הצעה בשייכות לשינויים אלו, הנוגעת במיוחד לבנות ישראל שעדיין לא נישאו.

ובהקדמה:

מאז ומתמיד רצו והשתדלו בני ישראל שיהיה להם ריבוי אור ככל האפשר בחייהם, שהרי עבודת ה' צריכה להיות בשמחה דוקא, וגם התורה נקראת "תורה אור"¹ - תורה המאירה את החיים.

וכפי שסיפר כבוד קדושת מורי וחמי אדמו"ר², בתוך סיפורי ה"שבחים" והמופתים שהראה הבעש"ט, שהבעש"ט אהב שהבית יהיה מואר כפשוטו.

וכאשר ישנו אור בבית כפשוטו - הרי זה מזכיר לכל אחד ואחת מישראל שתפקידו הוא להאיר את ביתו, ועל ידי זה - להאיר אפילו ברחוב.

ובזה גופא ישנה שליחות ומצוה מיוחדת לנשים, שלקראת קבלת פני השבת והכנסתה אל הבית - יום שבו שוררים מנוחה ומרגוע, ושבו אפשר להתמסר יותר לבני המשפחה, לאמירת דברי תורה וכו', כיון שהכל פנויים מכל הדאגות והמלאכות - הרי ההתחלה בזה היא על ידי הדלקת נר, כדי שיהיה אור בבית.

מקור 1 שולחן ערוך הרב, סימן רס"ג, סעיפים א' וז'

לתלמיד
עמ' 3

תקנו חכמים שיהיה לכל אדם נר דולק בשבת בכל חדר וחדר שהולך שם בשבת, משום שלום בית, שלא יפשל בעץ או באבן.

וחיב כל אדם פשוט לכל סעודת הלילה לאכול אצל אור הנר, שזה בכלל ענג שבת הוא. ועקר מצות הדלקת נרות הוא נר זה שאוכל אצלו. ויהא זהיר בו לעשותו יפה. וכל הזהיר בו זוכה לבנים תלמידי חכמים, שנאמר "כי נר מצוה ותורה אור", על ידי "נר מצוה" בא אור תורה.

ויש מכונים לעשות ב' פתילות בנר זה: אחד כנגד "זכור", ואחד כנגד "שמור". ובנרות של שעה או של חלב וכיוצא בהן מדליקין ב' נרות. ויכולין גם כן להוסיף ולהדליק ג' או ד', כי יכולין להוסיף על דבר המכון כנגד דבר אחר, רק שלא יפחות...

אחד האנשים ואחד הנשים חייבים להיות בביתם נר דולק בשבת, אלא שהנשים מזהירות בו יותר, מפני שמצויות בפית ועוסקות בצרכי הבית.

גם תו"מ חכ"ז ע' 154. ור"נ.

1. משלי ו, כב.

2. ראה סה"ש קץ הש"ש ע' 174 (נעתק ב"היום יום" ואלול). תש"ו ע' 40. וראה

הטעם הראשון להדלקת הנרות הוא "משום שלום בית, שלא יכשל בעץ או באבן".

כאשר אדם מגיע לביתו באמצע השבוע, הוא יכול להדליק אור בכל שעה, אך בליל שבת אחר השקיעה הוא כבר אינו יכול להדליק אור, ויכול, חס ושלום, למעוד וליפול, וייתכן שיאשים את אשתו שאין אור. לכן למען שלום בית תקנו חכמים את מצוות הדלקת הנרות.

הסיבה השנייה היא "עונג שבת". כאשר אדם יושב בחושך ואוכל את סעודת השבת הוא לא נהנה ממנה. הוא אולי נהי' שבע אבל להנות הוא בודאי לא נהנה.

אבל מדוע דווקא האשה היא זו שצריכה להדליק את הנרות? היות שהנשים "מצויות בבית ועוסקות בצרכי הבית".

<< הרבי

הוספה באור

אמנם, כאשר האור שברחוב פוחת והולך - אי-אפשר עוד להסתפק במדת האור שהיתה בעבר, אלא יש להוסיף באור.

לתלמיד
עמ' 4

וכן הוא במיוחד בזמננו, כאשר בעולם שמבחוץ מתרחשים מעשים פרוצים והנהגות פרוצות שלא היו כמותם מעולם, שמקורם הוא בחושך, העדר האור, שישנו בחוגים מסוימים - שהדבר מגביר עוד יותר את ההכרח להוסיף באור, באור אמיתי, כדי להאיר את החושך בכל העולם כולו, בכל מקום שיהודי יכול להגיע אליו ולהדליק בו פנס, ולפחות - נר, ולכל הפחות - נר קטן.

וכמו בכל הענינים - ההתחלה בזה צריכה להיות בביתו שלו, שככל שהיה הבית מואר עד עתה - יש להאיר אותו עוד יותר, ולקשר זאת (את האור כפשוטו) עם ענין של תורה ומצוות, ענין של יהדות, ובזה גופא - מצוה שבה מתבטא ענין האור באופן גלוי, שהיא (כאמור לעיל) מצות הדלקת הנרות בערב שבת וערב יום-טוב, שעל-ידה מכניסים את השבת והיום-טוב אל הבית ואל כל בני הבית.

גם ילדות ידליקו נרות

ובפרטיות:

לתלמיד
עמ' 4

עד עתה היה המנהג בחוגים שונים להתחיל להדליק נרות שבת קודש רק לאחר הנישואין, ועד אז יצאו הבנות ידי חובתן בהדלקת האם - בעלת הבית, שכיוונה בעת הדלקת הנרות להוציא גם את בנותיה ידי חובתן.

אמנם, כיון שעתה ניתוסף בהעדר האור ברחוב (כאמור לעיל) - הרי יש להוסיף אור בתוך הבית, על ידי הדלקת נרות שבת ויום-טוב גם על ידי הבנות קודם נישואיהן (כדלקמן).

הילדה תשפיע על האם

למרבה הצער, בשנים האחרונות ניתוסף בזה עוד טעם:

לתלמיד
עמ' 4

בימים כתיקונם - כל האמהות הדליקו נרות, וממילא הבית היה תמיד מואר, החל מיום השבת, שממנו נמשך האור על כל ימות השבוע שלאחריו, ועל דרך זה ביום-טוב.

אבל בזמנים הבלתי-רגילים של השנים האחרונות - ישנם, למרבה הצער, בתים יהודיים שבהם, מסיבות שונות, האם אינה יודעת כלל על מצות הדלקת הנרות בערב שבת ויום-טוב!...

- הדבר אינו באשמתה - אם משום שלא לימדו אותה על כך, או מפני הנדודים והמלחמות כו', או סיבות אחרות שגרמו לכך שלא הגיעה אליה הידיעה על מצות הדלקת הנרות בערב שבת ויום-טוב.

ובבתים כגון אלו - לפעמים קל יותר לפעול על הבת להדליק נר, ורק אחרי זה תתחיל סוף כל סוף גם האם להדליק.

וכבר אירע כן בכמה וכמה בתים, שהבת התחילה להדליק נר בערב שבת ויום-טוב, והדבר השפיע על הבית כולו והביא אליו את אור היהדות, עד שכעבור מספר ימים, שבוע או שבועיים - הלכה האם בעקבות בתה והתחילה אף היא להדליק נרות!

ולכן יש להנהיג מנהג זה - להוסיף באור הקשור עם עניני יהדות, על ידי זה שגם הילדות קודם נישואיהן, ועוד קודם היותן בנות-מצוה, מיד כשהן מתחילות לומר ברכות ולומר "שמע ישראל", ידליקו נרות שבת ויום-טוב - בכל בית יהודי, ולהשתדל שיגיע לחוגים רחבים ככל האפשר, כדי שעל ידי זה יתפשט המנהג גם באותם בתים ספורים שאינם יודעים עדיין אודות עניני יהדות.

להאיר את העולם

וכשמדובר בנשים - ובפרט מורות ומדריכות - הרי בוודאי יודעות הן, רואות בעיניהן ומבינות בעומק לבן, עד כמה עצומה ההשפעה החיובית שתהיה למנהג זה על ילדות קטנות, ואפילו על ילדות גדולות מהן, כשיאמרו להן שמעתה הן "עצמאיות" במובן זה שביכולתן להוסיף אור בביתן על-ידי הדלקת נר בערב שבת ובערב יום-טוב, ובצירוף הברכה, שבה מביעות הן תודה להקב"ה שציווה להדליק נר של שבת, ומוסיפות ומתארות אותו בתואר "מלך העולם" - מלך ואדון העולם כולו, כלומר שעל ידי זה שילדה מוסיפה אור בביתה על ידי הדלקת נר הקשור עם עניני יהדות - יש לזה גם השפעה על העולם כולו, שהעולם נעשה טוב יותר במקצת (לכל הפחות) מכפי שהיה קודם שהילדה הדליקה את הנר.

וכשתוספת אור זו תהיה על ידי ריבוי בנות ישראל - יפעלו סוף-כל-סוף להאיר את ביתן ואת כל בני ישראל שבסביבתן, ועל ידי זה - גם בכל העולם כולו, שיפסיקו לחשוב אודות ענינים בלתי-רצויים, אלא מחשבתם תהיה איך להתנהג בדרך הטוב והישר, וכשמדובר בבני ישראל ובכל אחד ואחת מישראל, הן אנשים והן נשים - בדרך היהדות, עד שיאירו בזה את ימי הגלות האחרונים, ויביאו את הגאולה על ידי משיח צדקנו בקרוב ממש.

משיחת יום ד' פ' נצבים, כ"ד אלול, ה'תשל"ד, הנחה בלתי מוגה

לעסקניות של ישיבת "תומכי-תמימים" ו"בית רבקה" תחינה
תורת מנחם, כרך ע"ז עמוד 293

*

בעקבות שיחתו של הרבי, אלפי חסידים ונשי ובנות חב"ד ברחבי העולם, יצאו לרחובות למבצע נרות שבת. נשים הקימו תחנות חלוקה ברחובות הערים, ובנות יצאו לבתי רפואה ועברו מחדר לחדר, כדי לעודד את הנשים ואת הבנות להדליק נרות שבת. (באותם זמנים, הדלקה של נרות בבית הרפואה היתה מותרת). בהמשך, הודפסו עלונים, חולקו נרות, ואפילו יוצרו פמוטות מיוחדים, והוכנו קופסאות גפרורים עם הדפס של הברכות עליהן.

קהל יעד חדש שעורר התנגדות

המבצעים הקודמים (תפילין, מזוזה, צדקה וספרי קודש בכל בית), הופנו בעיקר לציבור הלא-דתי, משום שבציבור הדתי המצוות הללו הן בסיסיות, ועל פי רוב כולם מקיימים אותם. המבצע הזה היה שונה וייחודי בכך שפנה גם לקהל חרדי.

המנהג הרווח בעולם היהודי היה שנשים נשואות מדליקות נרות, ומועד התחלת קיום המנהג הוא לאחר הנישואין ולא קודם לכן. במהלך השקת מבצע זה ביקש הרבי שאפילו ילדות קטנות ידליקו נרות שבת קודש.

אם בקרב החסידים עורר המבצע התרגשות רבה, ובקרב הציבור הכללי נרשמה היענות מרשימה, הרי שבחלקים מהציבור הדתי והחרדי התגלתה התנגדות למבצע, בעיקר לבקשה שבנות ידליקו נרות שבת קודם הנישואין.

(הרבי אמר שבדורות הקודמים היה נפוץ שגם בנות לפני הנישואין מדליקות נרות, ומשום מה הוא השתכח. הקריאה לילדות להתחיל להדליק נרות היא בסך הכול שחזור של מנהג נשכח.)

כשישה שבועות לאחר תחילת המבצע, במהלך השבוע של פרשת חיי שרה, התייחס הרבי שוב למבצע החדש והראה שהסיפור המקראי מוכיח שרבה אמנו הדליקה נרות בעצמה לפני נישואיה.

ב. הוכחה מהחומש

<< הרבי

לחיות עם הזמן

לתלמיד
עמ' 6

ידוע פתגמו של אדמו"ר הזקן, שצריך ואפשר ללמוד הוראה מפרשת השבוע, בנוגע לעניינים שהזמן גרמא.

והנה, ישנה הוראה נפלאה בפרשתנו, שממנה רואים שהענין של נרות שבת מתחיל תיכף משהגיעה הבת לחינוך, ועד כדי כך שזהו פלא כיצד לא תפסו עד עתה את ההוראה הברורה הנמצאת בסיפור שבפרשתנו.

לפני שנלמד את השיחה, הנה קצת רקע לסיפור שעליו הרבי מתמקד.

אברהם שולח את אליעזר למצוא שידוך ליצחק

אברהם אבינו מזדקן והגיעה השעה לחפש בת זוג מתאימה לבנו אהובו, יצחק. הוא קורא לעבדו המסור, אליעזר, ומשביע אותו, "צא אל ארץ מולדתי ומצא שם שידוך מתאים".

"אם הנערה לא תרצה לבוא עמי לארץ כנען", שואל אליעזר, "האם אקח את בנך לחרון?" אברהם משיב בשלילה מוחלטת, "בורא העולם ישלח את מלאכו לפניך ואתה תמצא שידוך מתאים". העבד המסור נשבע שאכן כך יעשה.

אליעזר מגיע אל העיר ארם נהריים לפנות ערב, כשעמו עשרה גמלים מלאים בכל טוב. הוא עומד ליד הבאר ונושא תפילה לבורא עולם, "בנות העיר יוצאות לשאוב מים. אבקש מהן להשקות אותי מים, והנערה אשר תעשה זאת ברצון ואף תאמר 'שתה, וגם את גמליך אשקה', היא תהיה כלתו של יצחק, בנו של אדוני".

עוד תפילתו על שפתיו, ונערה יפת תואר הגיעה אל הבאר. הייתה זו רבקה, נכדתו של נָחֹר, אָחִי אברהם.

אליעזר מבקש ממנה להשקותו מים, והיא משיבה חיש, "שתה, וגם לגמליך אשאב". העבד הנפעם ממהר להעניק לה תכשיטים כמתנה.

אליעזר מבקר בבית רבקה

רבקה מזמינה את אליעזר לבית הוריה שם הוא מגולל את סיפורו. רבקה מביעה הסכמה נלהבת לשידוך, ומשפחתה שולחת אותה עם אליעזר בברכות ובאיחולים.

בחזרה לכנען, ונישואי יצחק ורבקה

השיירה שבה אל כנען לפנות ערב, כשבדיוק באותה העת נעמד יצחק להתפלל בשדה. כאשר רבקה ראתה אותו, ירדה מן הגמל וכיסתה את ראשה לכבודו.

יצחק מביא את כלתו, רבקה, אל אוהל אמו; הוא נושא אותה לאישה, ואוהב אותה.

מהו הסימן שהיא האחת והיחידה?

מקור 2 ספר בראשית, פרק כ"ד פסוק ט"ז

וַיָּבֵיֹאֶה אֵת הָאֹהֶלָה שָׂרָה אִמּוֹ, וַיִּקַּח אֶת רַבְקָה וַתְּהִי לוֹ לְאִשָּׁה וַיֵּצְאֶהָ, וַיִּנָּחֶם יִצְחָק אַחֲרֵי אִמּוֹ.

לתלמיד
עמ' 6

רש"י

הָאֹהֶלָה שָׂרָה אִמּוֹ. וַיָּבֵיֹאֶה הָאֹהֶלָה וַנַּעֲשִׂית דְּגִמַּת שָׂרָה אִמּוֹ, כְּלוּמַר וַהֲרִי הִיא שָׂרָה אִמּוֹ, שֶׁכָּל זֶמֶן שֶׁשָּׂרָה קִיָּמָה הָיָה נֵר דְּלוּק מְעַרְב שֶׁפֶת לְעַרְב שֶׁפֶת וּבִרְכָה מְצוּיָה בְּעֶסֶה וְעֵנָן קָשׁוּר עַל הָאֹהֶל, וּמִשְׁמַתָּה פֶּסֶקוֹ, וּכְשֶׁפָּאֵת רַבְקָה קָזְרוּ (בראשית רבה).

<< הרבי

על הפסוק, "ויביאה האוהלה שרה אמו, ויקח את רבקה ותהי לו לאשה", מצטט רש"י מ"בראשית רבה", שהפירוש של "ויביאה האוהלה שרה אמו", הוא, שכאשר היא נכנסה לאוהל, הוא ראה שהיא ממש כמו שרה אמו.

לתלמיד
עמ' 6

כיצד הוא ראה זאת? אומר המדרש שכאשר שרה אמו היתה בחיים, "היה נר דלוק מערב שבת לערב שבת", ומשמתה שרה הנס פסק. וכאשר "ויביאה האוהלה" - כשהוא הביא את רבקה לאהל שרה, ראה מיד שזו "שרה אמו", משום שחזר הנס של "נר דלוק מערב שבת לערב שבת".

רבקה הדליקה נרות לפני חתונתה

והנה, המשמעות הפשוטה של הפסוקים היא, שרבקה הדליקה נרות שבת! זהו הפירוש הפשוט במדרש, ורש"י מביאו בפשוטו של מקרא ומבארו לבן חמש למקרא.

לתלמיד
עמ' 6

ואי אפשר לומר שהיא הדליקה נרות רק לאחר נישואיה ליצחק, משום שסדר הפסוק הוא שבתחילה "ויביאה האוהלה" וכבר אז ראה מיד שהיא ממש כ"שרה אמו", משום שהנר שהדליקה דלק מערב שבת לערב שבת, וזה גרם שלאחר מכן - "ויקח את רבקה ותהי לו לאשה" - שאחר כך התחתנו. נמצאנו למדים שרבקה הדליקה נרות עוד לפני החתונה!

אברהם ויצחק הדליקו נרות, ובכל זאת...

ולכאורה, על פי דין, כאשר האשה - מאיזו סיבה שתהיה - אינה מדליקה נרות שבת, יש חיוב שהבעל ידליק נרות שבת.

לתלמיד
עמ' 7

ומכיוון שאברהם אבינו קיים את כל המצוות, גם דאורייתא וגם דרבנן, אם כן, ודאי שכאשר אירע הענין המסופר בתחילת פרשתנו, ש"ותמת שרה בקרית ארבע", הרי ביום שישי שלאחרי זה, הדליק אברהם אבינו נרות שבת! וכך זה המשיך במשך שלוש שנים, עד שהגיעה רבקה.

ואם כן, כאשר הגיעה רבקה, אין הפירוש בזה, שאילו לא היתה מדליקה היה האוהל חשוך, שהרי אברהם הדליק נרות, או יצחק הדליק נרות, או ששניהם הדליקו נרות!

ואף על פי כן, לא הסתפקה רבקה בכך שאברהם, שהיה גדול, "אברהם זקן בא בימים", הדליק נרות, ולא בכך שיצחק, שהיה אז בן ארבעים שנה, הדליק נרות - אלא גם היא הדליקה נרות! וענין זה מסופר בתורה בצורה ברורה.

הוראה נפלאה

מהי ההוראה מכך? - הוראה נפלאה!

כאשר ילדה נמצאת בבית שבו כבר ישנה מישהי שמדליקה נרות, והיא "מְצִנָּה וְעוֹשָׂה", ואף אם המדליקה היא צדקת גדולה ביותר, בכל זאת על הילדה להדליק נרות, כפי שרבקה הדליקה נרות, בבית שבו הדליקו נרות אברהם ויצחק. (ואף אחת איננה יותר צדקת מאברהם ויצחק).

הנס התרחש רק אצל הנשים

ועוד³ ענין נפלא שמצאנו כאן:

כאמור, בודאי הדליק אברהם אבינו בעצמו נר בכל ערב שבת, ואף על פי כן, הנה בהדלקתו, וכן בהדלקת יצחק, לא נתקיים הענין הנפלא של "נר דלוק מערב שבת לערב שבת", כפי שנתקיים בהדלקת הנר של שרה, ולאחריה ברבקה כשהתחילה להדליק נר בהיותה בת שלש שנים.

ובזה רואים אנו את הכח המופלא הטמון במצות הדלקת הנרות, ואפילו כשנעשית על ידי ילדות ישראל הקטנות ביותר, אשר כל בת ישראל נקראת "בת שרה, רבקה, רחל ולאה", ועל ידי הדלקת הנר שלה נעשה כל הבית מואר במשך השבוע כולו, עד לערב שבת הבא.

והחילוק אינו אלא שבנרות שהדליקו שרה ורבקה פעל והאיר האור בגלוי בגשמיית הבית, מאחר שהנר הגשמי דלק (בדרך נס) מערב שבת לערב שבת;

אבל בפנימיות הענינים כן הוא בכל מי שמדליקה נרות, אף על פי שבעיני בשר אין הדבר נראה, כי מאחר ש"מעשה אבות" הוא "סימן" ונתינת כח "לבנים"⁵, הרי כל מי שהיא בת שרה, רבקה וכו' יש בידה הכח שאור המצוה של נר השבת שלה יפעל על משך השבוע כולו.

מדוע?

הטעם שדוקא נרותיהן של שרה ורבקה, וכך גם נרות כל בנותיהן, כל נשי ובנות ישראל, בכל הדורות, דלקו מערב שבת לערב שבת, מה שאין כן הנרות של אברהם ובני ישראל בכלל - יובן על פי מאמר רבותינו ז"ל⁶ בחילוק שבין האיש לאשה, שענינו של האיש הוא ש"מביא חטין", והיינו רק שמכניסם אל הבית; ומלאכתה של האשה, ה"עזר כנגדו", היא להפוך את החטים למאכל הראוי לאדם.

כלומר, הקב"ה קבע את טבע העולם באופן ש"איש דרכו לכבוש"⁷ - לרכוש לו דברים מן העולם שבחוץ ולהכניסם אל ביתו שלו; מה שאין כן האשה, אדרבה, כיון ש"כל כבודה בת מלך פנימה"⁸,

3. מכאן ואילך, צוטטה השיחה בתרגום מלקו"ש חט"ו עמוד 170 ואילך.
4. ואין לומר שגם הנרות שהדליק אברהם היו דולקים מע"ש לע"ש אלא שהדליק באהל אחר משא"כ באהל שרה שלאחר שמתה לא היו נרות דולקים, דלפי"ז אין מתאים (ובפרט לגירסא שבדפוס ראשון ושני (הובא לעיל הערה 3) נר דלוק באהל) הלשון "ומשמתה פסקו", דמשמעו שפסקו הנסים, שלא היו דולקים מע"ש לע"ש כו', והרי לפי הנ"ל לא הדליקו נרות שם כלל.
5. ראה רמב"ן לך יב, ו. וראה ב"ר פ"מ, ו. ועוד.
6. יבמות סג, א.
7. שם סה, ב. הובא בפרש"י בראשית א, כח.
8. תהלים מה, יד.

הרי תפקידה כעקרת הבית הוא "פנימה", בתוך הבית, לתקן ולשנות את הדברים שהובאו מבחוץ ולעשותם ראויים לאדם, ועד שיהיו ראויים, כביכול, לאדם העליון.

ולפיכך, כאשר הדליק אברהם נרות, כיון שאין זה מתפקידו להתעסק בצרכי הבית, לא היה הדבר צריך לפעול נס שהארת הבית במובן הגשמי תהיה יותר מאשר על פי טבע - כי אין זו העבודה שלו.

ודוקא שרה ורבקה, ולאחריהן כל בנות שרה ורבקה כו', כל בנות ישראל, שנתן להן הקב"ה את התפקיד והשליחות לעסוק בצרכי הבית⁹, ולפעול גם בענינים הגשמיים שבבית, הרי בידן השליחות והכח להשפיע ולהאיר בנרותיהן את כל הבית במשך כל הזמן, כך שבמשך כל ימות השבוע נראה בגלוי שזהו בית שבו הדליקה בת שרה ורבקה נר שבת.

מכל האמור מובן גודל הזכות בהשתדלות שכל בת ישראל, תיכף משהגיעה לחינוך, תדליק נר בכל ערב שבת קודש (וערב יום-טוב).

ועל ידי הדלקת נר שבת נזכה, כנאמר בילקוט שמעוני¹⁰, לקיום "אני - הקב"ה - מראה לכם נרות של ציון", בקרוב ממש, בגאולה האמיתית והשלימה.

משיחת כ"ף מרחשון ה'תשל"ה, הנחה בלתי מוגה
שיחות קודש ה'תשל"ה, כרך א', עמוד 140 [בתרגום המערכת]
ולקוטי שיחות חלק ט"ו חיי שרה ג' [מתורגם]

סיפור מודעה בניו יורק טיימס

מספר שנים לאחר תחילת המבצע, במהלך אחד מהכינוסים של ארגון "נשי ובנות חב"ד", דיבר הרבי באריכות רבה על אודות המבצע. לאחר השיחה, כשיצא מבית המדרש ב-770, נעצר הרבי כדי לשוחח עם מרת שטרנברג, וביקש לפרסם בעיתון הפופולרי "ניו יורק טיימס" את זמני הדלקת הנרות בצורה בולטת. מיד אורגנה פרסומת שפורסמה גם בעיתונים מובילים נוספים.

הפרסום נעשה קבוע; בכל יום שישי, בתחתית העמוד הראשון של אחד העיתונים החשובים בעולם, הופיעה פרסומת ובה זמני ההדלקה בניו יורק, עם מספר טלפון שבו ניתן לקבל מידע לגבי זמני ההדלקה במקומות אחרים בעולם. פרסומת זו, אף שהייתה צנועה, בלטה מאוד, כשלמעשה, העולם כולו נחשף למצווה שהקב"ה העניק לנשי ובנות ישראל - להאיר את העולם.

הגיליון של שנת 2100

לקראת תחילת המאה החדשה, בשנת 2000 למנינם, הוציא ה"ניו יורק טיימס" עמוד שער דמיוני של העיתון משנת 2100. בעיתון העתידי הופיעו כותרות, דוגמת דרישתם של רובוטים לשוויון, פוליטיקאים שעשו שימוש לרעה בלוחיינים השולטים על מזג האוויר, משחקי ספורט שטרם קרו ועוד. אך בפינה הימנית למטה הופיע פרסום קטן שהודיע לנשי ובנות ישראל את זמני הדלקת הנרות בעיר ניו יורק וסביבותיה. לצד הכיתוב הרגיל הופיעו המילים "לחץ כאן" כדי להתעדכן בזמני ההדלקה במקומות אחרים.

הייתה זו הפתעה נעימה למרת שטרנברג, שכמובן לא שילמה עבור הפרסומת המרשימה...

9. נסמן לעיל הערה 33.

10. ר"פ בהעלותך.

כאשר יצרה קשר עם עורכי העיתון, הם סיפרו לה שה"אייטם" הזה היה היחיד שזכה לתמימות דעים בקרב עורכי עמוד השער הדמיוני בכך שעליו להופיע בגיליון של שנת 2100. לגבי יתר הכותרות היו ויכוחים, נאמר לה, אם אלו כותרות שאכן יופיעו בעוד מאה שנה או לא, אך על דבר אחד לא היה ספק לאיש – נשי ובנות ישראל ידליקו נרות מידי יום שישי...

ג. סיפורים מהשטח (למורה בלבד)

כשנה לאחר תחילת הקמפיין, בהתוועדות שנערכה בו' תשרי תשל"ו, הקדיש הרבי שיחה לנושא, ובה סיפר שני סיפורים שהראו שהדלקת נר שבת קודש של ילדה קטנה הובילה למהפך חיובי בחיי המשפחה כולה.

<< הרבי

מעשה בילדה קטנה בת 5-6 שנים, שהלכה לבית ספר שאינו דתי בארץ הקודש, ובאה לשם ילדה נוספת וסיפרה שיש עניין של מצות הדלקת נרות שבת קדוש, באמרה, שאף על פי שהיא (המספרת) עדיין לפני בת-מצוה, ועל אחת כמה וכמה שאלו שלהן היא מספרת זאת הן ילדות בנות 5-6 שנים, או אפילו צעירות יותר, יכולות גם הן - מצד ענין החינוך - לקיים בשליחותו של הקב"ה מצוה זו, ולומר ברכה מסוימת (ואם הן רוצות - ליתן פרוטה לצדקה¹¹), ולהכניס את יום השבת על ידי מצוה זו.

כשהילדה הגיעה לביתה וסיפרה זאת לאמה (אינני יודע אם זה היה ביום חמישי או ששי, או ביום רביעי) - אמרה האם שהיא איננה יודעת מכל זה (להיותה תינוקת שנשבתה בין העכו"ם, כיון שגדלה ונתחנכה במקום שלא ידעו מזה), והיכן נשמע כזה דבר, שהאם, "עקרת הבית", לא תעשה דבר מסוים, ואילו הילדה הקטנה תלמד אותה להנהיג סדרים חדשים בבית!

וכדרך קטנים וקטנות - כמובא בחסידות¹² שתיכף ומיד מתכעס ומתקצף כו' ללא הגבלות - התחילה הילדה לבכות, באמרה, מה איכפת לאמה, בה בשעה שאיננה מבקשת דבר; יש לה (כיון שנתנו לה) פמוט ונר, והיא יודעת מתי זמן הדלקת נרות שבת קודש, והיא יודעת את הברכה (כיון שקיבלה דף שבו נרשמו כל הענינים - שהרי שם לא צריך ללמוד את השפה, כיון שזוהי השפה שבה הם מדברים מקטנותם); היא רק מבקשת אישור שתוכל לעשות זאת. וכיון שעשתה כזה רעש עם בכיות - אמרה האם, שהיא יכולה לעשות כרצונה, ובלבד שתפסיק לבכות ותניח לה!

ואז היתה הילדה בשמחה גדולה ביותר, ואכן לפני כניסת השבת העמידה את הנר על השולחן שעליו אוכלים, והדליקה אותו ובירכה עליו, והרגישה את עצמה "לעילא ולעילא"! וכיון שאמרו לה שבשבת אסור לגעת בנר, להזיזו מקומו וכו' - הלכה הלוך ושוב והזהירה את כל בני הבית שלא יגעו בנר ולא יכבוהו וכו'.

וכאשר האם והאב (אינני יודע אם היו לה גם אחים ואחיות כו') ראו שזה לא דבר נורא - הנה ביום ששי שלאחר זה הניחו לה להדליק, ללא רעש, אבל באותה שמחה ולבביות אצלה, שהשפיעה גם על שאר בני הבית.

ולאחרי שעברו כמה שבתות, הפסיקו להפעיל את הטלוויזיה כל זמן שהנרות דולקים. וכששאלו (האם את האב או האב את האם): מאי האי? השיבו, שאין לזה מקום, בשעה שהנרות דולקים, והילדה הקטנה מהלכת ושרה שזהו שבת קודש; כל זמן שהנרות דולקים עדיין על השולחן, אינו

11. ראה קיצושו"ע סע"ה ס"ב. וראה גם תו"מ חפ"א ע' 251. וש"נ.

12. ראה תניא רפ"ו. ובכ"מ.

יכול לפעול על עצמו להדליק את הטלוויזיה; ואחר כך צלצל הטלפון, ולא הלך לענות את הטלפון.

ואחר כך התחילה האם לשים לב, שנראה מוזר שנכנסת שכנה או חברה ורואה שדולק נר אחד, והילדה שלה מלאה שמחה שהדליקה נר שבת, באמרה שזהו נר קדוש ויום קדוש וכו', ואילו היא (האם) לבושה בגדי חול... אין לזה מקום כלל! ואז החליטה האם, עקרת הבית: יהי מה - גם היא תתחיל להדליק נרות! וכדרך הנשים - החליפה את בגדה לבגד חשוב ומיוחס שראוי לשבת ויום טוב, ואז כבר לא רצתה להתעסק עם עניינים שיכולים ללכלך ולהכתים את הבגד...

וכאשר התחילה להדליק נרות, לא היתה יכולה לפעול על עצמה לגשת אחר כך לתנור ולהדליק את האש! - זה עתה הדליקה נר של שבת, ואמרה בברכה שזהו "נר של שבת קודש", ואם כן, היתכן שמיד לאחר זה תיגש להכין ארוחת הערב על ידי הדלקת אש וכו'! (כ"ק אדמו"ר שליט"א המשיך בבת-שחוק): אבל כיון שאי אפשר לאכול אוכל קר - התחילו להכין "טשאלנט"!!!... וכשהתחילו להכין "טשאלנט" - השפיע הדבר גם על הסעודה שלמחרת.

וכאמור, עכשיו אפשר לספר את כל הסיפור, כיון שהם כבר בדרגת בעלי תשובה - שהרי כתוצאה מנר אחד שהתחילה להדליק הילדה הקטנה (לאחרי הרעש והבכיות), הנה לאחר כמה שבועות התחילו להיזהר מענייני מלאכה של חול כל זמן שהנר דלק, ואחר כך התחילה גם להדליק נר שבת; וכך התחלף והשתנה כל הבית.

וממה התחיל כל זה? - מנר של שבת, שהודלק אמנם מצד חינוך, אבל על ידי זה נעשה לא רק החינוך של ילדה קטנה זו, שכאשר תהיה בת מצוה אזי תקיים את המצוה בשלימותה, אלא על ידי זה "חינכה" את כל הבית. וכאמור, שאין זה באופן של השערה, אלא יודעים את שמה של המשפחה, העיר והרחוב ומספר הבית, ששם אירע מאורע הנ"ל. וכאמור לעיל, שאין זה מקרה יחיד, אלא היו כמה וכמה מקרים כאלו.

ועל דרך זה היה מקרה נוסף, אלא ששם היה הדבר מצד תנועה הפכית:

עקרת הבית היתה מדליקה נרות שבת קודש, אבל היא היתה עושה זאת אחרי שהבעל היה חוזר מהעסק. וכיון שהעסק היה מסתיים בשעה חמש (במקום שבו אירע מאורע זה, בחוץ לארץ, באנגליה), ללא שינוי בין קיץ לחורף, שהרי אין זה נוגע לעסק שצריך להתנהל באופן ד"לא ישבותו"¹³, ועל פי החוק או המנהג מסתיים תמיד בשעה חמש - נקבע אצלה הסדר שהיתה מדליקה נרות בשעה שש (אחרי שהבעל סיים את העסק וחזר הביתה והחליף בגדיו כו'), ואחר כך היה הבעל עורך קידוש, ואוכלים סעודת שבת (בלשונה: "סאפער").

ובפעם הראשונה שהילדה הגיע מבית הספר ואמרה שאף על פי שהיא רק בת ארבע, חמש או שש שנים, ברצונה גם כן לקיים מצות הדלקת נר שבת, היתה אמה מרוצה ביותר, בראותה שיש לילדה הבנה יתירה, והיא הולכת אחר הנהגת אמה, וכך תציית לה גם בעניינים אחרים.

אבל כשהגיע זמן החורף והימים נעשו קצרים, חזרה הילדה מבית הספר והרעישו שאינה יכולה להמתין עד שעה שש, כיון שאז אסור להדליק נרות. וכשאמרה לה אמה: מה פירוש "אסור" - הרי אבא נמצא עדיין בעסק? השיבה הילדה: אבא כאן או אבא שם - זהו שבת קודש! אמרו לי - מי שנתן לה את הפמוט עם רשימת הוראות כיצד ומתי להדליק את הנרות - שזה חייב להיות לכל

13. ראה תניא רפ"ו. ובכ"מ.

הפחות כך וכך דקות לפני שקיעת החמה, ובמילא, בימי הקיץ יכולים להדליק קצת או הרבה יותר מוקדם, אבל בימי החורף חייבים להיזהר להדליק לפני שקיעת החמה! וכאשר אמרה לה אמה: ברצונך לשנות את ההנהגה שלי? השיבה הילדה: אינני רוצה לשנות אותך; רק תניחי לי להדליק בזמן המותר. ואכן הילדה הדליקה בזמן המותר.

וכאשר האב חזר אחר כך מהעסק וראה שדולק נר אחד, נעשה מבולבל: היתכן שהבת הדליקה בזמן, ולא אמה, עקרת הבית?! וכך נתעוררה שקלא וטריא שלימה. ועל כל פנים, לאחר זמן קצר שינתה הבת את אמה, והתחילו להדליק נרות בעתה ובזמנה.

וכאן רואים את הדבר בקצה השני - שיכולים לחשוב שמקיימים מצוה בהידור, שבשביל "שלום בית" עושים זאת בנוכחות בעל הבית, בהיותו כבר באווירה של שבת וכו', ועל ידי זה נגרם רחמנא לצלן ענין הפכי - דבר (שקשור עם עונש) חמור ביותר; ומי תיקן זאת, ובאופן שמחזיק מעמד עד היום הזה? - דוקא ילדה קטנה שבאה ושינתה זאת!

משיחת ו' תשרי, התשל"ו, הנחה בלתי מוגה
תורת מנחם כרך פ"ב עמוד 48

נקודות מפתח

- מראשית קיומו, לעם ישראל שליחות מיוחדת: להאיר את העולם.
- לאישה היהודייה יש בזה שליחות מיוחדת - להדליק נרות שבת שמאירים את כל הבית.
- בזמננו, כאשר החושך גובר בעולם, יש להוסיף באור יותר מבעבר, ולכן יש להנהיג שגם בנות קטנות מגיל חינוך ידליקו נרות שבת.
- העובדה שהבנות הקטנות מדליקות נרות מביאה יתרון נוסף, שגם האם (במקרים שאינה רגילה להדליק) תצטרף אליהן ותדליק גם היא.
- הדבר ישפיע על הצעירות באופן חיובי ויעצים אותן, ויוסיף אור בבית ובעולם.
- בפרשתנו אנו קוראים על שידוך יצחק ורבקה. המדרש מספר שכאשר הגיעה רבקה לאהל שרה, היא הדליקה נרות שבת, ופעלה מחדש את הנס שנר השבת ידלוק כל השבוע. זה שכנע את יצחק שרבקה היא השידוך המתאים בשבילו, והם התחתנו.
- מכאן מוכח שרבקה עוד טרם נישואיה הדליקה נרות שבת.
- למרות שמאז פטירת שרה, אברהם היה מדליק נרות מדי שבוע, רבקה לא הסתפקה בכך והדליקה נרות גם היא. רואים אנו שעל הבת להדליק נרות, גם כשאמה כבר מדליקה נרות.
- אנו רואים כאן דבר נפלא, שנס הנרות לא התרחש כשאברהם הדליק נרות שבת, אלא רק אצל שרה ורבקה.

- הסיבה לכך היא, שזהו תפקיד הנשים לנהל את הבית ולהאיר אותו, ולכן דווקא להן יש את הכוח לפעול את הנס שאור הנר ידלק במשך כל השבוע.

ציצה לזרן

בכוחה של כל אישה ובת יהודייה להביא אור ושמחה לבית פנימה, וממנו לעולם כולו. זהו כוח השמור להן בלבד, ובכוחן לחולל את הנס שאפילו אברהם לא זכה לו – להאיר את הבית לכל אורך השבוע. על כולנו להצטרף למבצע נרות שבת קודש של הרבי, ולפעול על כל אשה ובת, להדליק נרות שבת.